

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์
จังหวัดสมุทรปราการ

FACTOR INFLUENCING ACHIEVEMENT OF KHLONG SAM PHRAEK
SUFFICIENCY ECONOMY VILLAGE, NAI KLONG BANG PLA KOT
SUBDISTRICT, PHRA SAMUT CHEDI DISTRICT,
SAMUT PRAKAN PROVINCE

แก้วจรรยา คงนุ่น / KAEWJANYA KONGNOON¹
สมบุญ ศิริสรรหิรัญ / SOMBOON SIRISUNHIRUN²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยวิธีผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านคลองสามแพรก จำนวน 365 ครัวเรือน และผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเศรษฐกิจพอเพียง รวม 5 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า 1) ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านจิตใจและสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัว จากทั้งหมด 5 ตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จ ในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้ร้อยละ 53.60 โดยมีสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.729 + .286 (X_5) + .279 (X_3)$ และมีสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = .468 (Z_5) + .331 (Z_3)$

คำสำคัญ: ปัจจัยความสำเร็จ, หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง, หมู่บ้านคลองสามแพรก, จังหวัดสมุทรปราการ

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

²รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

This mixed-method research aimed to study: 1) the implementation success of sufficiency economy model village; and 2) factor influencing the implementation success of sufficiency economy model village. The sample consisted of 365 household headships in Khlong Sam Phraek Village and 5 key informants of community leaders and officers responsible for sufficiency economy implementation. The research instruments were a questionnaire and an in-depth interview. Data were analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation, stepwise multiple regression, and content analysis.

The results of the study were as follows: 1) overall the implementation success of sufficiency economy model village was at a high level. Specifically, the mental and social aspect had the highest average. 2) According to multiple regression analysis, the two from five independent variables could predict the success implementation of sufficiency economy model village. The aspects of technological application and participation together predicted the success implementation of sufficiency economy model village at the percentage of 53.60 with statistical significance at the 05 level. The raw score equation was $\hat{Y} = 1.729 + .286 (X_5) + .279 (X_3)$ and the standard score equation was $\hat{Z} = .468 (Z_5) + .331 (Z_3)$.

Keywords: successful factor, sufficiency economy village, Klong Sam Phraek Village, Samut Prakan Province

บทนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ทรงชี้ถึงการปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินชีวิตไปใน “ทางสายกลาง” โดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาท แนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2517 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใจความสำคัญว่า “ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือความมีกิน มีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวังแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคง พอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป การถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ ค่อยเป็นไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและประหยัดนั้นก็เพื่อป้องกันการผิดพลาดล้มเหลวและ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

จากแผนพัฒนาฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การแข่งขันด้านเศรษฐกิจสูง เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม ในการสร้างประเทศชาติให้มีความเข้มแข็ง สิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง คือต้องส่งเสริมตั้งแต่ระดับฐานรากของสังคม ซึ่งก็คือ ระดับท้องถิ่น ได้แก่ หมู่บ้านที่กระจายอยู่ทุกส่วนของประเทศ การส่งเสริมให้หมู่บ้านในชนบทมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการพึ่งพาตนเองได้ และมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน และจากความเข้มแข็งของหมู่บ้านที่เป็นฐานรากของสังคม ก็จะนำไปสู่การรวมตัวเป็นเครือข่ายในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศชาติที่เข้มแข็งได้ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ในปี 2550 จังหวัดสมุทรปราการ ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกระบวนการพัฒนาหมู่บ้าน ให้ประชาชนใช้ชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน สอดคล้อง กับสภาพภูมิสังคม สร้างภูมิคุ้มกันแห่งการดำเนินชีวิตในบริบทของสังคมชนบทไทย โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นหมู่บ้านหนึ่ง ที่จังหวัดสมุทรปราการได้ส่งเสริมให้ดำเนินการพัฒนาทำให้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา และผลจากการพัฒนาทำให้หมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประเภทหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ประจำปี 2559 ซึ่งเป็นการจัดประกวดผลงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่จัดโดยกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงทั่วประเทศ และเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สัมฤทธิ์ผลอย่างยั่งยืน(สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ, 2560)

การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนพัฒนา และส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันหลายกิจกรรม เช่น การเย็บผ้าโหล กลุ่มขยะรีไซเคิล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มพืชผักสวนครัว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประเพณี และวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของหมู่บ้าน เช่น การจัดงานวันสงกรานต์ การรดน้ำขอพรผู้สูงอายุ การจัดงานวันเด็ก ซึ่งกิจกรรมที่หมู่บ้านร่วมกันจัดขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้าน ความสามัคคีที่เกิดขึ้นทำให้บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่พอเพียง เกื้อกูล และยั่งยืน นอกจากนี้เกิดผลสำเร็จในเชิงรูปธรรมดังกล่าวแล้ว ยังส่งผลให้หมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม องค์กรเครือข่ายภาคประชาชน เกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนต่าง ๆ เข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาชุมชนในฐานะที่เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการชุมชนตามแนวคิดตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงอีกชุมชนหนึ่งจากความสำเร็จที่หมู่บ้านได้รับ มิใช่เพียงแต่มีหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้สมาชิกน้อมรับแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ปัจจัยที่สำคัญคือ สมาชิกในกลุ่มมีความตระหนักในปัญหา และร่วมเรียนรู้แนวทางแก้ไขปัญหามาด้วยกัน ทำให้พบหนทางที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

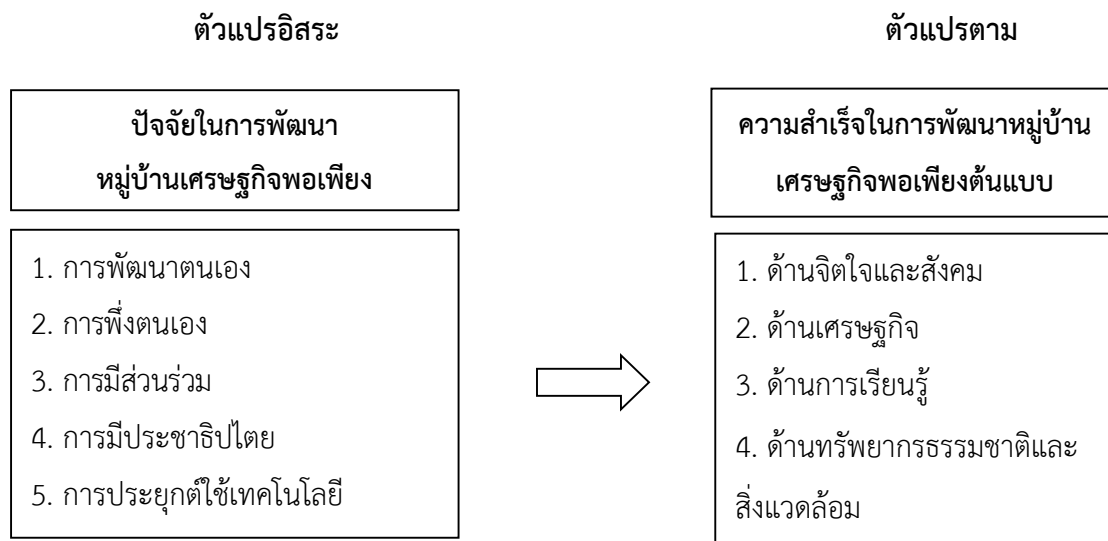
จากประเด็นปัญหาสำคัญ ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามว่าสาเหตุใดที่หมู่บ้านแห่งนี้จึงได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย และมีการบริหารจัดการหมู่บ้านตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรมและสามารถเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ภายใต้บริบทของความเป็นชุมชนเมืองที่คนส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยมีเวลาให้กัน ซึ่งถือเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหมู่บ้านอื่น ๆ ของจังหวัดสมุทรปราการ ในการน้อมรับแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย โดยนำแนวคิดจากนักวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มาสังเคราะห์เป็นประเด็นเพื่อพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การพึ่งตนเอง 3) การมีส่วนร่วม 4) การมีประชาธิปไตย 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ตามเกณฑ์ชี้วัดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย 1) ด้านจิตใจและสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านการเรียนรู้ และ 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หมายถึง พื้นที่ในหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอยะบะบุรี จังหวัดสมุทรปราการ

2. ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

2.1 การพัฒนาตนเอง หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เปลี่ยนทัศนคติให้เป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ มีความคิดก้าวหน้า มีความคิด ริเริ่มและปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2.2 การพึ่งตนเอง หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้าน มีการช่วยเหลือตนเองในกิจการของตนให้มากที่สุด และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาของตนเองและชุมชนอย่างมีมิตรภาพต่อกัน

2.3 การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ สนับสนุนช่วยเหลือ รวมทั้งติดตาม ควบคุมไปจนเสร็จสิ้นโครงการหรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2.4 การมีประชาธิปไตย หมายถึง การที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนและชุมชนได้ด้วยตนเอง มีการพูดคุย ประชุมปรึกษาหารือ มีการให้สิทธิเสรีภาพ อิสรภาพ และเสมอภาคแก่สมาชิกในชุมชน

2.5 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี หมายถึง การที่ประชาชนมีการนำอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ควบคู่กับการพัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อลดค่าใช้จ่ายหรือลดเวลาทำงาน และเพิ่มผลผลิตและการบริการ

3. ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หมายถึง ความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามตัวชี้วัดของกระทรวงมหาดไทย 4 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านจิตใจและสังคม หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีจิตใจเข้มแข็ง สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคได้ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความรักความสามัคคี มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงอนุรักษ์สืบทอดประเพณีที่ดั้งเดิมของหมู่บ้าน

3.2 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีรายได้ในการประกอบอาชีพที่สุจริตบนพื้นฐานความสามารถของตนเอง มีอาชีพและรายได้ที่พอเพียงกับครอบครัว การประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอ มีการออมและพึ่งตนเองได้

3.3 ด้านการเรียนรู้ หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีความมุ่งมั่น แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

3.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีการใช้วัสดุหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าและประหยัด และส่งเสริมให้มีการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านให้มีความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงการบริหารจัดการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อให้เกิดรายได้

วิธีดำเนินการ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยวิธีผสม (mixed method research) โดยมุ่งเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นหลัก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (questionnaire) และมีการสอบถามข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research) ในประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม

ประชากร

ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4,138 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยสูตรของ Yamane (1973: 1,088) ได้จำนวนรวมทั้งสิ้น 365 ครัวเรือน และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

สำหรับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) แบบเจาะจงด้วยตนเอง (purposive sampling) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Depth Interview) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้นำชุมชนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนทั้งสิ้น 5 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) เป็นผู้นำชุมชนหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด จำนวน 4 คน และ 2) เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมาแล้ว เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (questionnaire) ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และข้อคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ Likert ซึ่งมีการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview form) ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เป็นข้อคำถามแบบเปิด ประกอบด้วยประเด็นข้อคำถามหลัก ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อผลสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำ ของคณะกรรมการที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปให้บัณฑิตวิทยาลัยทำการตรวจสอบเครื่องมือ และทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (pre-test) กับผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ออกมาหาค่าความเที่ยงด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943 และรายงานให้คณะกรรมการที่ปรึกษาทราบเพื่อนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือรับรองการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัย เพื่อส่งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ และนายอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำความเข้าใจในขั้นตอนและรายละเอียดในการเก็บข้อมูล รวมถึงข้อสงสัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและสมบูรณ์มากที่สุด ในการดำเนินการเก็บแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วลงรหัสข้อมูล (coding) หลังจากนั้นประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และใช้สถิติที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงการกระจายของข้อมูล

1.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาสมการพยากรณ์ (multiple regression) ในการพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบโดยใช้เทคนิค Stepwise

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็น จากนั้นทำการวิเคราะห์และจัดแยกประเด็นตามกลุ่มของข้อมูล ศึกษาข้อมูลที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้และนำไปเปรียบเทียบในแต่ละประเด็น และอภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

(n = 365)

ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้าน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การพัฒนาตนเอง	3.95	0.50	มาก	1
2. การพึ่งตนเอง	3.82	0.46	มาก	4
3. การมีส่วนร่วม	3.84	0.41	มาก	2
4. การมีประชาธิปไตย	3.83	0.44	มาก	3
5. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี	3.65	0.57	มาก	5
ภาพรวม	3.82	0.42	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.42) โดยพบว่า ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านในด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.50) รองลงมาตามลำดับได้แก่ การมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.41) ด้านการมีประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.44) การพึ่งตนเองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.46) และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.57)

2. ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

(n = 365)

ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านจิตใจและสังคม	4.01	0.40	มาก	1
2. ด้านเศรษฐกิจ	3.71	0.50	มาก	3
3. ด้านการเรียนรู้	3.98	0.46	มาก	2
4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.67	0.46	มาก	4
ภาพรวม	3.84	0.35	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.35) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยพบว่า ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้านจิตใจและสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.40) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.46) ด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.50) และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.46)

3. การพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 3 ผลในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อพยากรณ์ตัวแปรปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
Regression	2	23.762	11.881	210.994	.000
Residual	362	20.384	.056	*	
Total	364	44.146			
ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้า สมการตามลำดับ	B	SE.b	Beta	t	Sig.
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (X ₅)	.286	.060	.468	9.619	.000
การมีส่วนร่วม (X ₃)	.279	.063	.331	6.801	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

$$R = .734$$

$$R^2 = .538$$

$$R^2_{adj} = .536$$

$$S.E.E = .237$$

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงการตัวแปรปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (X) ที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ (Y) ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการพยากรณ์ตามลำดับ ได้แก่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (X₅) (มีค่า $\beta = .468$ และค่า Sig = .000) และการมีส่วนร่วม (X₃) (มีค่า $\beta = .331$ และค่า Sig = .000) เนื่องจากมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า Sig < .05)

สำหรับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ พบว่า มีตัวแปร 2 ตัว ได้แก่ ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (X₅) และด้านการมีส่วนร่วม (X₃) สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้ร้อยละ 53.60 โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.729 + .286 (X_5) + .279 (X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .468 (Z_5) + .331 (Z_3)$$

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับมากทุกด้าน ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงการที่ชุมชนให้ความสำคัญในการรับรู้และพยายามศึกษาข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้ทันต่อกระแสสังคม ซึ่งจะช่วยปรับความคิดและสติปัญญาของบุคคลให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น และสามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาปรับปรุงตนเองและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งวิธีที่จะได้มาซึ่งข่าวสารใหม่ ๆ เช่น การติดตามข่าวสารผ่านสื่อหรือการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ในชุมชน การเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนเพื่อให้รับรู้ข่าวสารจากบุคคลอื่น หรือการเข้าร่วมการฝึกอบรมสัมมนาต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น เป็นต้น ผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของจอร์จ อดิวิตนลิสท์ (2545) ที่กล่าวว่าการพัฒนาตนเองเป็นการกระทำเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น มีความมุ่งมั่น พัฒนาตนเองเป็นกระบวนการเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการสำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนาทางด้านสติปัญญา เป็นกระบวนการในการฝึกอบรมให้รู้และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ผู้ที่มีความรู้เท่าทันเห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงสามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ จะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ด้านจิตใจและสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงการมีจิตสาธารณะและความรู้สึกรับผิดชอบทางสังคมของคนบ้านคลองสามแพรกที่มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในภาพรวม ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งและแนวโน้มที่ดีในการพัฒนาของหมู่บ้านแห่งนี้ เนื่องจากชุมชนให้ความสำคัญกับการรวมตัวกันทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ประชาชนในหมู่บ้านคลองสามแพรก จะมีความตื่นตัวกันอย่างมากเพื่อมีการเรียกประชาชนมาทำกิจกรรม อาทิเช่น การจัดทำธนาคารขยะ การคัดแยกขยะ กิจกรรมคัดแยกแลกซื้อ หรือกิจกรรมการทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล เป็นต้น ซึ่งจากผลของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันทำให้ปริมาณขยะในชุมชนลดลง ประชาชนในหมู่บ้านจึงเล็งเห็นความสำคัญซึ่งเป็นสาเหตุให้คนส่วนใหญ่มองเห็นถึงประโยชน์และมีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะนี้บ่อยครั้ง ผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของสมพร เทพสิทธา (2549) ที่ระบุถึงหลักสำคัญของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยในมิติด้านจิตใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมุ่งเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือพอดี พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มต้นที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา และในมิติด้านสังคม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มุ่งให้เกิดสังคมที่สงบสุข ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้ โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาเปรียบกันและการมุ่งทำร้ายกัน

3. การพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวจากทั้งหมด 5 ตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ประเด็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และประเด็นการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยบ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการใช้เทคโนโลยี เมื่อพิจารณาจากกระแสสังคมในปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการทำงาน การค้นหาข้อมูลข่าวสารหรือการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ ก็อาจจะเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างการรับรู้ให้กับคนในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ของชุมชนได้มากยิ่งขึ้น เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในทิศทางเดียวกันอย่างทั่วถึง ดังนั้นทักษะความสามารถทางเทคโนโลยี จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบันที่ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนต้องมีติดตัวเอาไว้ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของสมบัติ กุสุมาลี (2551) ได้กล่าวถึงหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถ ที่มุ่งเน้นการสร้าง ความพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เมื่อมองโลกในเชิงพลวัตแล้ว คนก็ต้องหันกลับมาถาม ทบทวนตนเองว่าเตรียมพร้อมตนเอง ครอบครัว ชุมชนองค์กร และประเทศชาติ ให้สามารถรองรับแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร ขณะเดียวกันในประเด็นของการมีส่วนร่วม ต้องมุ่งเน้นไปที่เรื่องของความสามัคคี และการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน ซึ่งในการสร้างเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งจำเป็นต้องอาศัยหลักการหรือ กระบวนการในการสร้างความเข้มแข็งโดยมุ่งเน้นการมีบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร (2532) ที่ได้สรุปหลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลในการสร้างเครือข่ายในระดับต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็ง มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดยยึดถือความศรัทธาของ ประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพัฒนาตนเอง มีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมการพัฒนาตนเองของคนในชุมชน โดยจัดให้มีการประชุมฝึกอบรม ความรู้ต่าง ๆ หรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ข่าวสาร ร่วมกัน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้าน จิตใจและสังคมมีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของ

ประชาชนในพื้นที่ โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านเวทีประชาคม เพื่อใช้ในการจัดทำแผนกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม สามารถอธิบายได้ถึงความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบได้มากที่สุด ดังนั้น จึงควรมีการฝึกอบรมทักษะทางเทคโนโลยีให้แก่สมาชิกในชุมชนนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ให้ชุมชนรับรู้รับทราบเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในประเด็นหัวข้อเดียวกันนี้ในมิติอื่น ๆ เช่น ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน/ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางยกระดับการพัฒนาการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาในลักษณะของกรณีศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทความเป็นชุมชนเมือง หรือศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่เป็นเลิศ (best practice) ในการพัฒนาโมเดลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ประสบความสำเร็จ

สรุป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สำหรับความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านจิตใจและสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวจากทั้งหมด 5 ตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ประเด็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และประเด็นการมีส่วนร่วม ซึ่งมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์. (2545). **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร. (2532). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ใน**

เอกสารสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน หน่วยที่ 8 (พิมพ์ครั้งที่ 3).

นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สมบัติ กุสุมาวลี. (2551). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**. กรุงเทพฯ: สภาอุรวุฑูทธิสมาคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ. (2560). **ข้อมูลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดสมุทรปราการ**. ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2561, จาก <http://samutprakan.cdd.go.th>
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. Tokyo: Harper International Edition.